

لئونید ایلچ برژنف

(۱۹۸۲-۱۹۰۶ میلادی)

رهر اتحاد جماهیر شوروی و دبیر کل حزب کمونیست این کشور، طی سال های ۱۹۶۴ تا ۱۹۸۲ بود. در دوران برژنف، مسابقه تسلیحاتی آمریکا و شوروی به اوج خود رسید و حتی اعضای پیمان منع آزمایش های هسته ای هم، نتوانست مانع از تداوم این موضوع شود. نتیجه این رقابت، سوق دادن جهان به سوی جنگ واز هم پاشیدن پایه های اقتصاد بیمار شوروی بود.

تاریخ مطبوعات

«خراسان نامه» امروز

رونمایی می شود

پیشینه «خراسان» خراسانی ها

نوائیان -خراسان تاچنددهه قبل،یک روزنامه محلی بود؛ روزنامه ای که می کوشید اوضاع و احوال شمال شرق ایران را برای مسئولان و مردم همین خطه انعکاس دهد و خواسته ها را پیگیری کند. مبنای فعالیت روزنامه از سال ۱۳۲۸ خورشیدی به این سو، چیزی جز این نبود؛ نه این که نسبت به امور و وقایع مملکت بی تفاوت باشد؛ نه اوقتی عرصه وسیع می شد، به ویژه در روزهای پرالتهاب انقلاب اسلامی، خراسان یک پارچه آتش بود و از همه ایران و برای همه ایرانیان سخن می گفت. در سال های پر شور و حرارت دفاع مقدس نیز، خراسان انعکاس دهنده اخباری بود که همه مردم این سرزمین دوست داشتند، بشنوند. ماجرای خراسان در روزها و اماه های پرالتهابی که بر این مرز پر گهر گذشته است، به همین ها خلاصه نمی شود. نام این جریده، با آزادی خواهی گره خورده است؛ ۱۱۰ سال قبل، وقتی مشروطیت زیر غرش توپ های قزاقان رنک می باخت و لیاخوف روس، شیرینی در هم کوبیدن خانه ملت را با محمدعلی شاه تقسیم می کرد تا استبداد صغیر متولد شود، این جا در این گوشه از ایران، مردانی پیدا شدند که جرئت فریاد زدن داشتند؛ می خواستند همه یای برادران آذربایجانی خود، آزادی را فریاد بزنند؛ در آرزوی کشوری بودند، آباد و سربلند؛ بی هیچ وابستگی به اجنبی. همان روزها بود که سیدحسین اردبیلی، مخفیانه با میرمیرتضی موسوی، صاحب چاپخانه طوس» در بالاخیابان، قراری گذاشت و روز نامه یا بهتر بگویم، جریده ای بیرون آمد که ناشی را خراسان گذاشتند. نخستین شماره های آن مملو بود از تلگراف های مشروطه خواهان اقصی نقاط ایران، به انجمن ایالتی خراسان؛ تلگراف های که از پایداری سخن می گفت؛ از ستارخان و باقرخان که هنوز غیرت در رگ هایشان تنه نشین نشده است و می خواهند مشروطیت را از چنگ دیواستبداد و استعمار نجات دهند. نخستین شماره در اسفند ۱۲۸۷ بیرون آمد؛ حدود ۱۱۰ سال پیش. خراسان عصر مشروطه، ۲۴ شماره دوام آورد و کمی قبل از فتح تهران و سقوط استبداد صغیر، پرونده اش به ظاهر بسته شد. اما آن هایی که برای خراسان می نوشتند، سر از «طوس» و «نوبهار» در آورند. این آخری را شیخ احمد بهار منتشر می کرد؛ روزنامه ای که برخی نویسندگان خراسان در آن مطلب می نوشتند و افرادی در آن پرورش پیدا کردند که بعدها در ادبیات و روزنامه نگاری، به یز نه ای سنگین تبدیل شدند؛ افرادی مانند حسن عمید که بعدها در دوره جدید روزنامه خراسان، از تیرماه سال ۱۳۲۸، سردبیری روزنامه را برعهده داشت؛ مردی ادیب و صاحب سبک که «فرهنگ عمید» یادگار ادبی اوست. با وجود جو سیاسی حاکم بر کشور و جاذبه ای که فعالیت های سیاسی، به ویژه در سال های ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۲ داشت، خراسان در کنار نوشتارهای سیاسی، به موضوع مطالبات شهروندی مردم، توجهی ویژه نشان داد و مبدل به روزنامه ای مردمی شد؛ روزنامه ای که می توانست تریبونی برای خواسته های افراد جامعه، از هر طبقه و صنفی باشد. این روبه، حتی پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و در شرایطی که سیاست صاحبان روزنامه تغییرات ناگهانی و اساسی کرد، همچنان حفظ شد و نام خراسان را در ذهن مردم مشهد و استان خراسان نهادینه کرد. از افرادی که در این دوره تاریخی با روزنامه خراسان همکاری داشتند، می توان به روانشادفخرالدین حجازی، زندیهاد دکتر علی شریعتی، استاد شفیعی کدکنی، پرویز خرسند و روانشاد دکتر غلامحسین یوسفی اشاره کرد. روزنامه خراسان، در دوران اوج گیری انقلاب اسلامی، متأثر از شور و نشاط سیاسی جامعه، به انعکاس اخبار راهپیمایی ها و مبارزات مردمی پرداخت. برای کسانی که می خواهند در باره وقایع مشهد در دوران انقلاب، پژوهش و تحقیق انجام دهند، خراسان یک منبع فوق العاده است؛ منبعی که هم نوشتاری و هم تصویری است. روزنامه ای که این روزها، جشن انتشار ۲۰ هزارمین شماره دوره جدید را بر گزار می کند و نخستین جلد از تاریخ پرفراز و نشیب آن، با عنوان «خراسان نامه» منتشر می شود؛ روزنامه ای است که از پنجره آن، می توان به بیش از یک قرن تاریخ پر فراز و نشیب خطه خراسان نگریست.

به مناسبت سی سالگی پیام تاریخی امام (ره) به گور باجف، آخرین رهبر شوروی سابق

چگونه شناسنامه «کمونیسم» مهر باطل خورد؟

جواد نوائیان رودسری

info@khorasannews.com

۳۰ سال پیش، در چنین روزی، هیتی به نمایندگی از سوی امام خمینی (ره) وارد مسکو شد و با میخائیل گورباچف، آخرین رهبر اتحاد جماهیر شوروی، یکی از دو ابر قدرت آن روزگار، دیدار کرد. این هیئت، حامل پیامی راهبردی برای او بود؛ پیامی که به رهبر بزرگ ترین و مقتدرترین حکومت کمونیستی دنیا هشدار می داد که دوران سیاست گذاری با شیوه لنین به سرآمده است و از این پس، باید کمونیسم را، در موزه های تاریخ سیاسی جهان جست و جو کرد. برای گورباچف و دیگر سران بلندپایه شوروی که خود را مالک نبیمی از جهان می دانستند، این پیام صریح و روشن، تکان دهنده بود. شاید آن ها توقع داشتند که محتوای پیام رهبر جمهوری اسلامی ایران، مشتمل بر پیشنهادها و راهکارهایی برای توسعه روابط دو کشور باشد؛ اما واقعیت چیز دیگری بود. کمتر از دو ماه بعد، ادوارد شوارد ناده، وزیر خارجه شوروی، به تهران آمد تا پاسخ پیام امام (ره) را بدهد، اما بر خود مقتدرانه بنیان گذار جمهوری اسلامی، شوارد ناده را در موضع انفعال قرار داد. امام (ره) همان طور که در پیام به گورباچف تأکید کرده بود، می خواست راهی جدید را فراروی رهبران سردرگم شوروی بگشاید و به آن ها، در باره در غلتیدن به دامان سرمایه داری و لیبرالیسم غربی، هشدار دهد و در ضمن، یادآوری کند که از توجه به آموزه های اسلام غفلت نکنند. حدود سه سال بعد، با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، پیش بینی حضرت امام (ره) محقق شد.

■ بیراهه طی شده

کمونیست ها پس از انقلاب اکتبر سال ۱۹۱۷ روسیه، به تدریج قدرت را در این کشور به دست گرفتند تا بر ادعای مارکس که معتقد بود انقلاب کمونیستی ابتدا در یکی از سه کشور آلمان، انگلیس یا فرانسه آغاز می شود، خط بطلان بکشند؛ در میان کمونیست ها هم، وحدت رویه وجود نداشت؛ بلشویک ها که در اقلیت قرار داشتند، به تدریج زیر پای منشویک ها را رفتند و لنین، رهبر بلشویک ها، زمام امور را به دست گرفت تا در کشور دهقانی روسیه، نظام کمونیستی و به اصطلاح، بدون طبقه ایجاد کند. بگذریم که پس از مرگ او، بلشویک ها هم به جان هم افتادند و در نهایت، استالین با حذف رقبایی مانند تروتسکی که سرانجام، هنگام فرار از چنگ پلیس مخفی شوروی، در مکزیک کشته شد، قدرت را به دست گرفت.

کمونیست ها مالکیت خصوصی را از بین بردند و دولت مالک همه چیز اعلام شد؛ دولتی که ادعا می کرد قصد دارد همه جامعه را به یک طبقه جا دهد و به «پرولتاریا» (طبقه کارگر)، جایگاه واقعی اش را بازگرداند. اما همه این ها شعار بود؛ با وجود تغییرات مثبتی که اتفاق

میخائیل گورباچف (سمت راست) آخرین رهبر شوروی در کنار یلتسین، نخستین رئیس جمهور روسیه

افتاد، استبداد حزبی که مدتی بعد، دیکتاتوری استالین از آن سر بر آورد، چشمه رغبت مردم به کار و تولید مؤثر را خشکاند. آن ها شاهد بودند که سران کمونیست، از همه نعمت ها بر خوردار بودند، اما دم از برابری و دفاع از حقوق طبقه کارگر می زدند؛ گزارشی که حسین فردوست در خاطراتش، از وضعیت شوروی قبل از جنگ جهانی دوم ارائه می کند، آینه تمام نمای میزان محقق شدن ادعای کمونیست هاست! واقعیت این است که اگر جنگ جهانی دوم و حمله هیتلر به شوروی پیش نمی آمد، کار حکومت شوراها در شوروی، خیلی زودتر از این تمام شده بود. استالین که کار تبدیل روسیه از کشوری دهقانی را به کشوری صنعتی، از مدت ها قبل آغاز کرده بود، در سایه جنگ و وحشت ناشی از آن، به رویکرد خود شتابی مضاعف بخشید.

■ امیر یالیسم زیر نقاب مارکسیسم!

در پایان جنگ جهانی دوم، شوروی با بیش از ۲۰ میلیون کشته، یکی از طلبکاران اصلی محسوب می شد و حاضر نبود از خیر سرزمین های اروپای شرقی که طی جنگ به چنگ آورده بود، بگذرد. استالین، خود را رهبر بلا منازع بزرگ ترین کشور جهان می دانست. عقب نشینی از اصول مارکسیسم که از دوران لنین، با شعار مضحک «یک قدم به عقب و دو قدم به جلو» آغاز شده بود، در دوران استالین، سرعت گرفت. او در دیدار با مادرش، خود را تزار روسیه خواند؛ در واقع حکومت استالین، حکومتی امپریالیستی، زیر نقاب مارکسیسم بود؛ تلفیق دهشتناک این دو الگو، به افزایش سرسام آور اختناق در شوروی انجامید و به تدریج، وقتی که صحبت از رقابت با غرب به میان آمد، میلیتاریسم (ارتش سالاری) را به اوج خود رساند.

فقدان رقابت در عرصه تولید، شوروی را به تولید کننده ای تبدیل کرد که کارش تولید اجناس سران هفت کشور بزرگ صنعتی که اجلاس خود را در هوستن آمریکا برگزار کرده بودند، قرار گرفت.

۶۶

پیام امام خمینی (ره) به رهبر بزرگ ترین و مقتدرترین حکومت کمونیستی دنیا هشدار می داد که دوران سیاست گذاری با شیوه لنین به سرآمده است و از این پس، باید کمونیسم را، در موزه های تاریخ سیاسی جهان جست و جو کرد. برای گورباچف و دیگر سران بلندپایه شوروی که خود را مالک نیمی از جهان می دانستند، این پیام صریح و روشن، تکان دهنده بود. شاید آن ها توقع داشتند که محتوای پیام رهبر جمهوری اسلامی ایران، مشتمل بر پیشنهادها و راهکارهایی برای توسعه روابط دو کشور باشد؛ اما واقعیت چیز دیگری بود

■ آخرین تکاپوهای بی حاصل

گورباچف در باتلاقی که سران پیشین برای او ساخته بودند، دست و پا می زد. غربی ها پیشنهاد کرده بودند برای دریافت کمک، ابتدا قیمت ها در شوروی آزاد شود، قدرت رقابت افزایش یابد، شوروی سیستم تجارت بین المللی را بپذیرد و از سرمایه گذاری خارجی استقبال کند؛ در یک کلام، فاتحه روش های مارکسیستی خود را بخواند! آخرین رهبر شوروی بخشی از اصلاحات را پذیرفت، بدون آن که ببندیشد آیا می توان این نسخه را در شوروی اجرا کرد یا نه؟! ابتدا تصمیم به اجرای طرح «گلاسنوست» گرفت؛ هدف از این اقدام، افزایش شفافیت و نیز، ایجاد فضای باز بود. اما وقتی دید این سیاست نمی تواند ترمز خوبی برای متوقف کردن شوروی در سرازیری سقوط باشد، تن به «پروستریکا» داد که عبارت بود از اصلاحات اقتصادی. اما در حکومت شوروی، فقط اقتصاد نبود؛ آن ها در همه عرصه ها و به ویژه در فرهنگ و باورهای عمومی، گرفتار چالش بودند. چالشی که سرانجام، ابر قدرت شرق را به کام فروپاشی کشاند.

منابع:

استالین؛ ادوارد رازینسکی؛ ترجمه مهوش غلامی؛ اطلاعات ۱۳۹۰
اتحاد شوروی از تکوین تا فروپاشی؛ الهه کولائی؛ وزارت امور خارجه؛ ۱۳۷۶
مشکلات اقتصادی شوروی؛ بی نا؛ مجله تازه های اقتصاد؛ شماره ۱۵؛ اسفند ۱۳۶۹
پروستریکا، گفست و گویی با میخائیل. س. گورباچف؛ ترجمه ف. م. هاشمی؛ مجله چیستا؛ شماره ۸۱؛ مهر ۱۳۷۰

مردم شوروی سابق مجسمه لنین را پس از فروپاشی رژیم کمونیستی پایین کشیدند

بازیگران تاریخ

بی شرمی های

«آقای خدمات خارجی»

لوی هندرسون در زمان طرح موضوع ملی شدن صنعت نفت توسط دکتر مصدق، سفیر آمریکا در ایران بود. او را به سبب خدماتش در اروپا و خاورمیانه به آمریکا، «آقای خدمات خارجی» می نامیدند. به گزارش پایگاه مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، در زمان کودتای ۲۸ مرداد، از آن جا که هندرسون روابطی بسیار نزدیک و صمیمی با دربار محمدرضا پهلوی داشت، نقش مهم و تأثیرگذاری در کودتایفا کرد. هندرسون از جمله علل انجام کودتا را، خطر کمونیسم و جلوگیری از افتادن ایران در دامان کمونیسم می دانست و معتقد بود که ادامه دولت دکتر مصدق، پای شوروی کمونیست را به خلیج فارس، با آن همه منابع غنی نفت، باز می کند.

برخی براین باورند که آمریکا، ابتدا نقش میانجی بین ایران و انگلیس را ایفا می کرد تا این که سرانجام، آشکارا به ضدیت علیه جنبش بر خاست و در کنار انگلیس، قرار گرفت و در انجام کودتا حضور فعال داشت.

■ عوض کردن سفیر

در مرحله ای که ظاهر آمریکا علیه جنبش اقدامی انجام نمی داد، هنری گریدی سفیر آمریکا در ایران بود که موافقت چندانی با سیاست همکاری آمریکا با انگلیس نداشت. انتخاب هندرسون به عنوان سفیر جدید آمریکا در ایران، نشانه ای از اقدام عملی این کشور برای نزدیک شدن بیشتر به بریتانیا بود. هنری گریدی روابط گرمی با دکتر مصدق داشت که این روابط از دید انگلستان مخفی نبود. برخلاف گریدی که متهم به حمایت از ایران شد، هندرسون در راستای منافع انگلیس و علیه منافع نهضت ملی ایران، عمل می کرد تا جایی که نصرا... شفیته، نویسنده و پژوهشگر معاصر، او را «بی شرم ترین و جاسوس ترین سفیر خارجی در دوران حکومت مصدق» دانسته است.

هندرسون در گزارش های خود که از ایران به آمریکا مخابره می شد، همیشه خطر افتادن ایران در دامان کمونیسم را گوشزد می کرد و این، همان موضوع مورد علاقه انگلیسی ها بود.

■ نتیجه اقدامات هندرسون

تلاش های افرادی مانند هندرسون در حمایت از شاه و علیه نهضت ملی، دو دستاورد مهم برای آمریکا در پی داشت که در سال های بعد از کودتا، حتی این دستاوردها بسیار بیشتر از دستاوردهای انگلستان بود. این دو دستاورد مهم عبارت بود از: ۱- سهمین شدن آمریکا در منابع نفتی ایران، از طریق کنسرسیونم، ۲- آمریکا جای انگلستان را در پشت پرده سیاست ایران را تا پیروزی انقلاب اسلامی، از طریق محمدرضا پهلوی که بقای سلطنت خود را مدیون حمایت آن ها می دانست، برعهده گرفت. طبیعتا رسیدن آمریکا به این دو دستاورد تا حدود بسیار زیادی نتیجه اقدامات هندرسون بود که از روابط بسیار گرم و صمیمی خود با دربار استفاده دولتمردان آمریکا تصویر می کرد که آن ها را به سرنگونی دولت مصدق ترغیب کند.

آگهی فراخوان

منافقه های عمومی شماره ۱۰۸/۹۷ و ۱۰۹/۹۷ (دومرله ای)

خرید انواع ترانسفورماتور هوایی کم تلفات و

کلید قابل قطع زیر بار ۲۰ کیلوولت هوایی کنترل از راه دور

(نوبت دوم)

این شرکت در نظر دارد نسبت به خرید انواع ترانسفورماتور هوایی کم تلفات و کلید قابل قطع زیر بار ۲۰ کیلوولت هوایی کنترل از راه دور مورد نیاز خود را، با مبلغ برآوردهی ۷۷۰/۵۰ میلیون ریال از محل منابع داخلی، از طریق مناقصه عمومی اقدام نماید. لذا از تمامی تولید و تامین کنندگان دارای صلاحیت دعوت می شود جهت دریافت تکمیل و تحویل اسناد مناقصه به شرح درج شده در سایت شرکت به آدرس اینترنتی www.kedc.ir و یا سایت توانیر به آدرس اینترنتی www.tavanir.org.ir اقدام فرمایند.

دفتر روابط عمومی شرکت توزیع نیروی برق استان خراسان رضوی

۰۲۱/۷۱۵۲۷۲۰

پذیرش غیر حضوری آگهی های
تبریک، تقدیر و تشکر
پذیرش تلفنی: ۰۹۹۹۹۳۷۰۰
پذیرش تلگرامی: ۰۹۱۵۴۷۱۱۳۰۰

صفحه آرایی

واحد صفحه آرایی روزنامه خراسان سفارش می پذیرد

روزنامه مجله ویژه نامه کتاب اینفوگرافیک گرید لوگو

۰۵۱۳۷۰۰۹۳۹۰ layout@khorasannews.com